

Lees je honger

Eten en drinken als basis
voor functioneel en
voorbereidend lezen

Sofie Uyttersprot

INCLUSIE IN-ZICHT

© Sig vzw - 2021

Alle rechten voorbehouden

Sig vzw, Pachthofstraat 1, 9308 Gijzegem (Aalst)

tel. +32 (0)53 38 28 18 - fax +32 (0)53 38 28 19

info@sig-net.be - www.sig-net.be

Foto's en pictogrammen: Sofie Uyttersprot / Creative Commons / Sclera (www.sclera.be)

Redactie: Geert Andries

Eerste druk: 2021

Sig vzw is lid van Vijftact vzw.

D/2021/7746/01 - ISBN 978-90-5873-113-5

Niets uit deze uitgave mag worden gekopieerd zonder voorafgaande toestemming van de uitgever. De werkbladen mogen wel voor eigen gebruik worden vermenigvuldigd.

Inhoud

Inleiding	3
Achtergrond en doelstellingen	4
Het belang van lezen	4
Leren lezen in type 2-onderwijs	4
Ervaringsgericht leren lezen	5
Functioneel leren lezen.....	5
Doelen zichtbaar houden	6
Gefaseerd werken	6
Enthousiast aanbrenge	9
Samengevat: de voordelen van ‘Lees je honger’	10
Handleiding	12
Letter m	12
Letter s	12
Letter v	18
Letter z.....	24
Letter l	31
Letter p	38
Letter f	38
Letter k	38
Letter t	39
Letter r	40
Letter w	40
Letter n	40
Letter b	41
Letter h	42
Letter g	42
Letter d	42
Letter j	43
Letter c	43
Letter ch	43
Letter oe	43
Letter ui	43
Letter eu	43

Inleiding

We stellen de laatste jaren een zichtbare achteruitgang vast in het leesonderwijs. Eén van de mogelijke oorzaken van die achteruitgang is te vinden in een steeds meer visueel gestuurde maatschappij, waarin ‘direct resultaat’ een pijler is om door te gaan en niet op te geven. De leesmethode **Lees je honger** komt tegemoet aan deze noden. Ze baseert zich op de visuele punten die getrainde lezers gebruiken om woorden te herkennen.

Lees je honger vormt een nieuwe kijk op het leesonderwijs. Het is een functionele leesmethode gebaseerd op woorden die te maken hebben met het thema ‘voeding’.

Oorspronkelijk is het pakket gemaakt voor kinderen in het buitengewoon onderwijs type 2 om ze aan te sporen tot lezen. Het is een functioneel programma met als ultiem doel een directe succeservaring voor het kind creëren.

Essentieel aan de methode **Lees je honger** is het bevorderen van de transfer van de leerstof bij kinderen. De kinderen gaan ermee aan de slag: ze zoeken en herkennen letters, woordstukken of woorden in het straatbeeld of in winkels. Door in te zetten op associaties naar dagelijkse situaties, zorgt de leerkracht/logopedist ervoor dat kinderen een gevoel krijgen dat ze kennis vergaren met een concreet doel voor ogen. Hoe meer je kinderen hiervan bewust kunt maken, hoe meer zelfvertrouwen ze zullen krijgen.

Maar er is meer. **Lees je honger** staat namelijk ook stil bij een selectie leesvoorwaarden. Hierdoor kunnen de werkblaadjes van het programma in de derde kleuterklas ook beschouwd worden als een basis om het leesonderwijs op te starten. Het veelvuldig herhalen en de repetitieve aard van de oefeningen geeft kinderen een vertrouwd gevoel, met als gevolg een correcter invullen en vlotter doorlopen van de werkblaadjes.

Deze werkwijze bevordert het zelfstandig werken en draagt bij tot een positief zelfbeeld. Het gevolg hiervan uit zich in ‘meer durf’ en een vlottere medewerking in de klas.

Ook bij kinderen met een vorm van AD(H)D of ASS zagen we al dat **Lees je honger** voordelen biedt. Ze beperkt zich namelijk tot de essentie en er is heel weinig afleiding. De werkblaadjes zijn duidelijk en geven geen tot weinig kans om de oefening op een andere manier uit te voeren.

Ervaring leert ons ook dat **Lees je honger** bij anderstalige nieuwkomers slaagkansen biedt. De aangebrachte woorden zijn namelijk functioneel, makkelijk te begrijpen en bereiken snel hun doel, wat kinderen dan weer motiveert om door te zetten.

Achtergrond en doelstellingen

Het belang van lezen

Lezen lijkt zo vanzelfsprekend. Het is een dagelijkse bezigheid waar geen van ons nog bij stil staat. Het maakt, zonder dat we het beseffen, deel uit van ons dagelijks leven. We doen het constant zonder erbij na te denken. We leven in een informatiemaatschappij, waarin lezen een belangrijk communicatiemiddel is. De digitale wereld (gsm en internet) neemt hoe langer hoe meer plaats in ons leven in. Kunnen lezen is van het grootste belang om maatschappelijk te participeren en zelfstandig te functioneren. De bus nemen, een parkeerticket ophalen, een ticket voor de cinema, online shoppen, info zoeken op het internet, ... van 's ochtends tot 's avonds maken we gebruik van lezen en verwachten ook dat iedereen dit kan.

Vroeger was analfabetisme een sociaal probleem. Mensen schaamden zich ervoor. Tegenwoordig heeft 'niet of moeilijk kunnen lezen' meestal te maken met een stoornis, waardoor er zich problemen voordoen bij het maken van een correcte koppeling tussen de klank en het teken (foneem-grafeemkoppeling).

Leren lezen in type 2-onderwijs

In het verleden werden al verschillende leesprogramma's ontwikkeld die uitgingen van tal van invalshoeken. Globale methodes, analytische methodes, ... ze zijn allemaal de revue gepasseerd. Maar voor kinderen in het type 2-onderwijs werd er nooit echt een gepaste leesmethode ontwikkeld. Er werden wel goede voorzetten gedaan. Zo werden er cursussen samengesteld rond maatschappelijk lezen. Hierbij werd er vooral gewerkt rond het begrip van pictogrammen. Toch zijn we ervan overtuigd dat een deel van de kinderen van de type 2-schoolpopulatie wel degelijk tot lezen kan komen.

Belangrijk hierbij is wel dat het leren lezen aansluit bij de interesses van de kinderen en op een aangename manier gebracht wordt, een manier waarop kinderen onmiddellijk geconfronteerd worden met resultaten, zodat de motivatie er wel bij vaart en er een drang ontstaat om meer te willen ontdekken.

Ervaringsgericht leren lezen

De hier voorgestelde methode **Lees je honger** vertrekt vanuit het kind. Het is de bedoeling om op een leuke manier letters en woorden te introduceren. Woorden die voor hen een betekenis hebben, waar ze iets mee zijn en die ze aanvoelen als een meerwaarde bij de kennis ervan.

Lees je honger leert de nieuwsgierigheid van de kinderen prikkelen. Het is samen ontdekken wat lezen is en hoe je er baat bij kunt hebben. Het is dus ervaringsgericht leren. Het is de bedoeling om bij de kinderen de 'goesting' te ontwikkelen om steeds meer en nieuwe dingen rond lezen te willen ontdekken.

We gaan er altijd van uit dat kinderen snel leren en automatisch interesse tonen in tekens, letters en woorden. Tegelijk zien we in onze steeds meer visueel gestuurde maatschappij dat de snelheid van prikkels ontvangen en verwerken heel hoog ligt. Te hoog en te snel voor een kindere brein, dat stilaan verzadigd geraakt met visuele informatie. Hierdoor verkleint de interesse voor geschreven informatie: tekens, letters en woorden worden visueel abstracte, betekenisloze symbolen. Informatie halen uit geschreven teksten (begrijpend lezen) neemt ook veel meer tijd in beslag en vraagt een betere concentratie en een langere aandachtsspanne.

Wanneer je kinderen iets wil bijleren, moet je ervoor zorgen dat de aan te brengen materie niet te moeilijk is. Dit leidt namelijk tot frustratie en demotivatie. Let wel, té makkelijke opdrachten zijn ook niet goed, want die kunnen leiden tot verveling (en mogelijk tot het stellen van moeilijk gedrag). Verder zorgt herhaling op verschillende manieren voor automatisatie. Dit geeft een goed gevoel, versterkt het zelfvertrouwen van de kinderen. Door meer zelfvertrouwen te ontwikkelen zal de motivatie stijgen. En die motivatie hebben we nu net nodig om vooruitgang te boeken.

In onze jachtige maatschappij is tempo een vreselijk gegeven geworden. Elk kind leert op zijn eigen tempo en het is belangrijk om het tempo aan de kinderen aan te passen. Het ervaringsgericht leren biedt de mogelijkheid om verschillende multisensoriële ervaringen op te doen, zodat de inprenting via verschillende kanalen kan verlopen.

Kortom, iets bijleren doe je best door een positieve, 'leer-uitnodigende' sfeer te creëren waarin elk kind zich op basis van de eigen capaciteiten kan ontplooiën.

Functioneel leren lezen

Lees je honger is een functioneel leesprogramma dat een zekere vorm van lezen aanbrengt, zodat kinderen zich 'al lezend' kunnen redden in onze maatschappij. Het

belang van de koppeling tussen het woord en de betekenis is cruciaal. Om die reden werken we ook thematisch rond eten en drinken. Dit creëert een gevoel van noodzakelijkheid van kennis en ontwikkelt een drang om meer te willen weten/kennen. Het gaat erom kinderen duidelijk te maken dat lezen een verrijking is. Functioneel lezen vervaagt de verplichting van het lezen en de negatieve gevoelens hierbij.

Het aanzetten van de kinderen om de noodzaak van lezen te ontdekken, is een belangrijke doelstelling. We kunnen dit bereiken door situaties te creëren waardoor het lezen van de kinderen een keuze mogelijk maakt of een beslissing met gevolg inhoudt, ... kortom gewoon een doel heeft!

Doelen zichtbaar houden

Functionele opdrachten zijn de kern van geïntegreerd werken aan geletterdheid. Hoe functioneler, hoe motiverender. **Lees je honger** koppelt lezen aan iets waar kinderen interesse voor hebben, nl. eten en drinken (voeding).

We proberen op een leuke manier letters en woorden te introduceren, met veel voorspelbaarheid. Het bevorderen van de sociale redzaamheid van de kinderen is een pluspunt en zorgt ervoor dat de maatschappelijke integratie centraal staat. De aangebrachte woorden geven de mogelijkheid om een actieve deelname aan uitstapjes naar de winkel mogelijk te maken. Ook het opstellen van boodschappenlijstjes en het lezen van korte receptjes wordt erdoor mogelijk.

Gefaseerd werken met de leesmethode 'Lees je honger'

Een gezamenlijke schoolvisie rond lezen biedt heel wat voordelen. Door **Lees je honger** gefaseerd aan te bieden zal je sneller resultaat zien.

Fase 1

In een eerste fase is het van belang te sensibiliseren. Gebruik bijvoorbeeld in de **klaswinkel** specifieke verpakkingen en laat deze benoemen. De hoofddoelstelling is hier om het product in zijn originele verpakking te herkennen. Bijkomende handelingen kunnen hiermee gecombineerd worden: proeven, wegen, betasten, vasthouden van de producten en de verpakking. Onderzoek grondig de verpakking én de inhoud. Voer deze oefening altijd uit in combinatie met uitbreiding van de woordenschat.

Fase 2

In een tweede fase laten we de kinderen kennismaken met verschillende vormen van schriftbeeld. Op die manier stimuleren we de aandacht en het gericht kijken naar voorwerpen. Afhankelijk van het niveau van het kind kan je gebruikmaken van associatieoefeningen. Mogelijke gradaties zijn:

- associatie van inhoud met eenzelfde verpakking = matchen
- associaties leren maken tussen verpakking en het logo van de verpakking (gedeelte van de verpakking met woordbeeld wordt op een kaart geplakt en zo wordt er naar een combinatie gezocht) = afzien van geheel en leren overgaan naar deel/geheel
- verder nog auditieve oefeningen en visuele waarneembaarheidsbevorderende oefeningen = ervaringsgericht leren

Fase 3

De derde fase is het inzetten van het functionele leesprogramma **Lees je honger**. Hierbij zijn twee strategieën van groot belang:

- de anticipatiestrategie: woorden worden geïdentificeerd op grond van informatie uit de context
- de herkenningstrategie: gericht zijn op het identificeren van woorden op grond van directe herkenning

Een beginnende lezer in het gewoon onderwijssysteem, onderwezen met programma's zoals 'Veilig leren lezen', kan nog nauwelijks gebruikmaken van de herkenningstrategie. Om toch te kunnen decoderen wordt de spellende leesstrategie gebruikt. Dit neemt meer tijd in beslag en verlangt de kennis van de decodeervaardigheid. Het kortetermijngeheugen is hierbij genoodzaakt om meerdere fonemen vast te houden om dan tot een correcte synthese te komen.

Naargelang we meer leeservaring hebben, zien we dat de directe herkenning opnieuw van toepassing is: we gebruiken voornamelijk deze omzettingsstrategie. Je kan het beschouwen als een globale manier van waarnemen. Dit is ook de reden waarom we in teksten over fouten heen lezen. We gaan bij het lezen pas over tot spellen bij laagfrequente woorden en dan nog herkennen we stukken van moeilijk te lezen woorden.

In **Lees je honger** leren we lezen via directe woordherkenning, dus herkenning van een woord zuiver op grond van orthografische informatie. De kinderen leren initieel op grond van woordspecifieke, unieke patronen van letters (zoals in een abstracte tekening van een huis 'het huis' herkennen). Het gaat dus om het herkennen en

identificeren van het grafisch woordbeeld. Het gaat over een visuele analyse van het woord. Het betreft een zorgvuldig zoeken naar de elementen die van belang zijn voor de identificatie.

Naarmate de kinderen vertrouwd raken met de woorden kan de woordidentificatie vervangen worden door een vlugge en uitsluitend visuele herkenning. Toch moeten we de directe herkenning sturen, want uitsluitend gebruikmaken van deze techniek geeft een hoog foutengehalte naarmate er meer woorden aangebracht worden.

Hoe realiseren we dit nu in **Lees je honger**?

We geven sturing door de initiale letter te leren herkennen. Maar ook door lettergroepen te leren herkennen in woorden. Op die manier is het dus niet noodzakelijk om tot synthese te komen, alleen de visuele en auditieve herkenning van de initiale letter is vereist.

De visuele analyse betreft hier dus een zorgvuldig zoeken naar die elementen en eigenschappen die van belang zijn voor de identificatie. Aandacht vestigen op de lengte van een woord vergemakkelijkt de identificatie. Het ordenen van woorden en discriminatieoefeningen tussen gelijksoortige woorden met gemeenschappelijke elementen helpen ook bij de identificatie. Eigenlijk leren we de kinderen op een geordende en systematische wijze te 'raden' naar de woordbetekenis. Dit is op zich niet zo uitzonderlijk, want als ervaren lezer maken we ook gebruik van deze leesstrategie.

In **Lees je honger** maken we gebruik van een aantal kapstokwoorden (woorden die als "kapstok" bij een aangebrachte letter horen). In eerste instantie verschillen de aangebrachte kapstokwoorden heel sterk van elkaar (bijvoorbeeld in lengte). Later leren we de kinderen om meer gevoelig te zijn voor kleinere visuele verschillen. Aangezien we gebruikmaken van korte en lange woorden is het belangrijk om een les te voorzien rond het verschil hiertussen, zowel concreet als schematisch. Dit kan op de volgende manieren:

- Concreet tonen van wat kort en lang is, gebruikmakend van verschillende voorwerpen.
- De kinderen zelf laten zoeken naar korte en lange dingen.
- Schematisch inoefenen door voorwerpen op een blad te projecteren.
- De overstap maken naar woorden door ze het verschil tussen lange en korte woorden te laten zeggen/herhalen.
- Stappen van korte en lange woorden. Springen van korte en lange woorden, klappen of op de bank kloppen van korte en lange woorden.
- Kortom, aan den lijve ervaren van het verschil tussen kort en lang.

De instructies in het programma **Lees je honger** zijn heel direct, niet te druk en gestructureerd. Er is veel voorspelbaarheid op termijn om de aandacht zo bij de letter te houden. Er wordt gebruikgemaakt van veel inprentings- en herhalingsoefeningen om zo veel mogelijk succeservaringen te realiseren.

Enthousiast aanbrenge

Door het enthousiasme waarmee de betrokken leerkracht/logopedist de letters en woorden van **Lees je honger** aanbrengt, stijgt de interessegraad van de kinderen. De stijgende interesse bij de kinderen en het ontstaan van een gevoel van kennis vergaren met een directe toepasbaarheid in dagelijkse situaties, zorgen voor een positieve invloed op het verwerven en opslaan van de aangebrachte leerstof.

Het bevorderen van de transfer van de leerstof door letters, woordstukken of woorden te gaan zoeken in dagelijkse situaties (zoals in het straatbeeld, in winkels, enz.) is essentieel aan **Lees je honger**. Door deze associatie te maken naar dagelijkse situaties zorgt de leerkracht/logopedist ervoor dat de kinderen een gevoel krijgen van 'kennis vergaren met een concreet doel voor ogen'.

Het zelfvertrouwen van de kinderen stijgt naarmate de leerkracht/logopedist hen van hun 'kunnen' bewust maakt. Het is de leerkracht/logopedist die de uitwendige stimulator is van de groeiende zelfbewustwording bij de kinderen. Hierdoor wordt de leersetting uitgebreid en het maatschappelijk functioneren en het sociaal bewustzijn bevorderd.

Lees je honger heeft een directe succeservaring voor de kinderen als ultiem doel. Deze ervaring is de sleutel tot succes! De motivatie groeit, de inzet stijgt en de doorzetting vergroot naarmate de leerkracht/logopedist de kinderen steeds bewuster maakt van hun vooruitgang. De uitwendige katalysator stimuleert een verinnerlijking van de letters door ondersteuning van de gebruikte gebaren (gestes) te geven, met een onbewust ontstane foneem-grafeemkoppeling als gevolg.

Belangrijk om te onthouden is dat de leerkracht/logopedist diegene is die de kinderen aanspoort en zelfvertrouwen geeft. De leerkracht/logopedist zorgt gaandeweg ook voor het verbeteren van de uitspraak van klanken in initiale positie door een verlenging van de klank en een duidelijker en trager prononceren van de klank. Door deze nadruk te leggen zullen de kinderen er dus ook op articulatorisch vlak baat bij hebben.

Het veelvuldig herhalen en de repetitieve aard van de oefeningen geeft een vertrouwd gevoel aan de kinderen. Hoe meer ze ermee aan de slag gaan, hoe vlotter

en correcter het invullen van de werkblaadjes zal verlopen. Dit komt het zelfbeeld ten goede, wat resulteert in meer durf en een betere medewerking.

Na verloop van tijd is zelfstandig werken zeker mogelijk. We merken in de praktijk een verandering van het zelfbeeld, meer durf en een vlottere medewerking. Het is de leerkracht/logopedist die de kinderen uitdaagt om zich verder te ontplooien en hen wijst op hun vooruitgang. "Kijk eens wat je al kan lezen, zoveel woorden, een hele zin!" Door constant feedback te geven, bezorg je de kinderen het gevoel dat de verworven kennis een meerwaarde is.

Mede door het aanbieden van de letters op sensomotorisch niveau, worden de intrinsieke mogelijkheden van de kinderen optimaal benut. Het is bijzonder om als leerkracht/logopedist kinderen te mogen ervaren die zich ontpoppen tot een vlinder die op zoek gaat naar steeds nieuwe informatie. Kinderen die vragen naar meer zorgen voor veel voldoening.

Als leerkracht/logopedist blijft het aangewezen om op een zo kritisch mogelijke manier te kijken. Naarmate de leescapaciteiten van de kinderen evolueren kan het niveau opgetrokken worden, totdat er bij sommige kinderen zelfs sprake zal zijn van een synthese van drieletterwoorden.

We benadrukken nogmaals het belang van de instructieverantwoordelijke. De kinderen beoordelen de activiteit altijd op basis van het enthousiasme en het humeur van de lesgever. Hoe jonger het kind, hoe meer dit van toepassing is.

Kortom, schep plezier in het aanleren en krijg er zoveel voor terug!

Samengevat ... de voordelen van 'Lees je honger'

Laten we vooral niet vergeten om gebruik te maken van zoveel mogelijk zintuiglijke ervaringen. Sluit zo veel mogelijk aan bij de leefwereld van de kinderen. Maak gebruik van het belangstellingsprincipe. Betrek er alledaagse situaties bij zoals een verjaardag, soep voor koude dagen, een cadeautje voor iemand, een verrassing, een uitstap, enz.

Hou het lezen ook steeds levendig. Dat trekt de kinderen aan. Daardoor komen ze spontaan om 'meer' vragen. Als het leuk is, zijn ze gemotiveerd. De voordelen hiervan zijn overduidelijk:

- De confrontatie met directe resultaten werkt motiverend en wordt extra in de verf gezet.

- De leesbeleving en de communicatieve functie van het lezen zijn primordiaal.
- Het geeft de kinderen de mogelijkheid om langzamer te leren lezen.
- Er wordt een strategie aangeleerd om meerdere woorden te onderscheiden en te onthouden. We doen dit door onder andere de eerste letterherkenning te bevorderen, woordstukken te accentueren en door woorden in een correcte context en omgeving te plaatsen.

De woorden die worden aangebracht gaan hand in hand met begrip. We gaan het begrip aanmoedigen door de woordenschat niet geïsoleerd aan te bieden, maar telkens in een betekenisvolle context. We houden het functioneel. Daarom is het gekozen thema 'voeding' zo dankbaar. Het sluit aan bij de leefwereld van de kinderen. Ze kunnen actief deelnemen door zelf opzoekingen te doen, zelf woorden aan te brengen, enz.

Op de volgende bladzijden van dit inleidende gedeelte gaan we stap voor stap in op het concrete gebruik van de leesmethode.

Tip

Stel zelf een letter- en woorddoosje samen met de aangebrachte letters en woorden. U vindt ze achteraan in deze map (klaar om uit te knippen en te plastificeren).

Alvast veel succes met **Lees je honger!** Reacties of feedback op de leesmethode zijn altijd welkom via leesjehonger@sig-net.be

Sofie Uyttersprot
februari 2021

Handleiding

Wat volgt is een omschrijving van alle werkbladen met de daarbij horende doelstellingen van het volledige programma **Lees je honger**. Per werkblad zijn extra tips naar gebruik opgenomen. De letters worden in een bepaalde volgorde aangebracht. Deze volgorde is ook in de handleiding aangehouden. We starten met het aanbrengen van de eerste letter.

letter m

In **Lees je honger** wordt de 'm' als eerste letter aangebracht omdat dit foneem het mogelijk maakt voor een extra auditieve prikkeling te zorgen. De m kan namelijk aangehouden worden.

m - werkblad 1

Letterbeeldherkenning met ondersteuning van de geste. Breng de geste aan in combinatie met de letter.

Geste voor m =

3 vingers (wijsvinger, middenvinger en ringvinger) op gesloten mond plaatsen

Gestes of gebaren gebruiken maakt een bijkomende koppeling mogelijk tussen het visuele en het begrip. Gestes worden gebruikt als tussenschakel. Terwijl we het gebaar maken gaan we verwoorden, waardoor de taal drager wordt van de handeling. Op die manier bevorderen we de samenwerking tussen de twee hersenhelften. Het gebaar vervult de functie van het motorisch geheugen. Dit motorisch geheugen is veel sterker dan het visuele of auditieve geheugen. Sommige gestes zijn gebaseerd op de klankgebaren van Borel Maisonny, op Levend lezen en op het Curriculum schoolrijpheid. Andere zijn zelf opgesteld.

Het gebruik van gestes helpt ook bij het verbeteren van de articulatie, want we benadrukken de klank op een speelse manier. Dit zorgt ervoor dat de letterbeelden sneller opgeroepen kunnen worden en heeft ook een sociale waarde, want het spelen en werken met de gebaren houdt de aandacht van de kinderen vast. Iets kunnen doen is altijd leuker!

m - werkblad 2

Dit werkblad bevat 5 opdrachten om te geven.

Opdracht 1

Schrijf de letter in het groot op de grond en laat kinderen de m stappen. Je kunt de letter ook in klei kneden en de kinderen deze laten betasten. Een andere mogelijkheid is de letter met touw vormen op een blad waar de letter in het groot voorgedrukt is. Tot slot kan je verschillende mogelijkheden gebruiken om de kinderen tactiel de letter te laten ervaren (zand, water).

Opdracht 2

Herhaal de geste en speel er spelletjes mee.

Bv. het kind zoekt de bijhorende letter, het kind zoekt het bijhorende gebaar bij de letter. Naarmate er meer letters aangebracht zijn, wordt het spel leuker en is er meer mogelijkheid tot afwisseling.

Opdracht 3

Verleng de klank en laat alle kinderen dit uitvoeren. Dit kan spelenderwijs:

- Wedstrijdje houden wie de letter het langst kan aanhouden
- Auditief spelletje spelen door de klank meerdere keren korter aan te houden
- Klank (kinderen zeggen 'mmmmm') doorgeven aan de volgende leerling op basis van een zelfgemaakte letter in hout, plastic of op hard karton.

Opdracht 4

Zoek woorden die beginnen met een m. Hier zijn verschillende toepassingen (bv. tijdens een wandeling, in het straatbeeld, in een tijdschrift). De 'm' aanhouden helpt ook om woorden te vinden (bv. mmm...map).

Als dit te moeilijk is, loop dan zelf rond in de klas, raak het voorwerp aan dat begint met de m en houd de m aan. De kinderen vervolledigen het woord: mmm...map.

Opdracht 5

Stempel de aangebrachte letter op de rug van de schrijfhand van het kind.

- Als opfrissing
- Als herinnering
- Als mogelijkheid om er 's avonds thuis over te vertellen

m - werkblad 3

Auditieve herkenning van de initiale letter via zelf aangegeven woorden/prenten.

Maak de kinderen erop attent dat alles begint met de aangebrachte letter. De mond staat al klaar voor het vormen van die letter. Kinderen zoeken het juiste woord.

m - werkblad 4

Visuele herkenning van de aangebrachte letter. Het gaat hier om identificatie en discriminatie van de letter op een gestructureerde manier.

Zoek de letter. Verbind de letter met dezelfde letter in de rechter kolom. We werken in de schrijfrichting en maken de verbinding van links naar rechts via een lijn.

m - werkblad 5

Visuele identificatie en discriminatie van de letter. Nu iets minder gestructureerd. Trek een kring rond dezelfde letter.

Extra oefeningen om deze doelstelling op verschillende manieren na te streven, zijn:

- Op werkblaadjes, kleuren, omcirkelen, lijnen trekken
- Opzoeken in tijdschriften
- Verschillende lettergrootte

m - werkblad 6

Herkennen en isoleren van de initiale letter binnen in een woord. Trek een lijn van de letter naar een woord dat begint met dezelfde letter.

Extra oefening: breng verschil aan tussen een woord en een letter.

Oefen op een speelse manier. Teken twee cirkels: eentje voor woorden, eentje voor letters. Laat de kinderen bij het zien of horen van een woord of letter in de juiste cirkel gaan staan.

m - werkbladen 7 en 8

Auditieve herkenning van de initiale letter in een woord. Zoek de woorden die beginnen met de aangebrachte letter. Je hebt de keuze om eerst zelf de woorden te overlopen of de kinderen zelf te laten nadenken. Deze werkbladen kunnen meermaals aangeboden worden.

Extra oefening: je kan bij een letterkaart zelf gevonden voorwerpen plaatsen/leggen die beginnen met de aangebrachte letter.

m - werkbladen 9 en 10

Inprenten van het woordbeeld van de kapstokwoorden melk en mayonaise. Wijs de kinderen op de specifieke patronen of opvallendheden.

Maak kaartjes met de woorden op. Associeer tussen prent en woord. Leg de aangebrachte letter op de initiale letter van het woord. Maak het verschil tussen lang en kort duidelijk.

m - werkblad 11

Wijzen op het verschil kort/lang tussen de woorden. Dit doen we door gebruik te maken van de pijlen onder de woorden.

Gebruik ook eens een touw om op de pijlen te leggen. Knip het touw af en maak op die manier de kinderen het verschil tussen kort en lang tastbaar.

Auditief inoefenen kan door het stappen/klappen van de woordstukken/lettergrepen. Overdrijf bij het voortonen. Zo worden er duidelijkere klemtonen gelegd voor de kinderen.

m - werkblad 12

Associëren en matchen van een woord met een prent. Doe dezelfde oefening ook een paar keer met woordkaartjes en uitgeknipte prenten/foto's van de aan te brengen woorden.

m - werkbladen 13 en 14

Visuele herkenning van een kapstokwoord naar voorbeeld (kleinere verschillen zien)

- Wijs bovenaan het te zoeken woord aan (hier is dit 'melk').
- Ga na of de kinderen het kapstokwoord herkennen.
- Toon een woordkaart van het te zoeken woord.
- Leg de woordkaart op het te herkennen woord.
- Schuif de woordkaart onder het te herkennen woord en overloop stapsgewijs elke letter, toon hoe ze hetzelfde zijn door de letter met je vinger aan te duiden en te schuiven naar het woord eronder tot dezelfde letter. Zo wijzen we op de identieke letters en leren de kinderen een manier aan om stapsgewijs te gaan vergelijken.

Is dit te moeilijk, neem dan een kopie van het werkblad en geef elk kind een woordkaart om zo de woorden te vinden. Nadien kunnen de kinderen nogmaals proberen op het werkblad met enkel het woordbeeld bovenaan. Terugspringen en extra concentratie is nodig!

m - werkblad 15

Visueel herkennen van een kapstokwoord naar analogie. We zoeken hetzelfde woord en verbinden de woorden met elkaar door een lijn te trekken.

Je kunt ook woordkaarten maken (van elk woord minimum twee, mag ook met verschillende lettergrootte). Deze met elkaar matchen kan een extra oefening zijn.

m - werkbladen 16, 17 en 18

Het schrijfpatroon van de letter aanbrenen. We schrijven de letter in het groot op het bord en laten de kinderen er met hun vinger overgaan. We schrijven de letter in het zand na. De kinderen doen hetzelfde. Nadien kan je het ook met krijt proberen. Je kan de kinderen de letter ook laten overtrekken als het te moeilijk blijkt.

De werkbladen laten de mogelijkheid om de letter na te schrijven of te overtrekken. Ze verkleinen steeds in lettergrootte.

Schrijven is een fijnmotorische vaardigheid, dus enkel indien mogelijk. Je kan ervoor kiezen om enkel de grote letter te gebruiken.

m - werkblad 19

Aanbieden van beginnende zinnnetjes met de aangeleerde kapstokwoorden.

De kinderen krijgen het gevoel dat ze al zinnnetjes kunnen lezen. Dit zorgt voor extra motivatie: ze zijn zo fier op wat ze kunnen. Geef ze veel schouderklopjes en positieve bevestiging. Laat zien dat ze al zinnen lezen en wees er heel fier op.

m - werkblad 20

We gaan een extra kapstokwoord aanbrenen om makkelijker zinnnetjes te kunnen maken, namelijk 'ik'.

Het kapstokwoord 'ik' wordt gecombineerd met een eigen foto of een picto. We gebruiken de picto omdat deze universeel is. De foto kan het misschien leuker maken voor het kind. Je kan het eventueel als extra oefening gebruiken. We bieden het woord aan en ondersteunen het door een geste. De geste is dezelfde als het gebaar op de picto. Je wijst met een grote beweging en door gebruik te maken van je wijsvinger naar jezelf. Laat de kinderen dit meermaals uitvoeren.

Extra oefening: gebruik foto's en laat de kinderen de woordkaart 'ik' met het gebaar tonen als ze zichzelf tegen komen.

m - werkblad 21

Associëren en matchen van een woord met een prent. Verbind het woord met de picto via een lijn.

m - werkblad 22

Op basis van de ondersteunende pictogrammen zinnen vormen en de leescapaciteit verhogen. We brengen nu drie extra picto's aan om gevarieerde zinnen te kunnen aanbieden. De gekozen picto's zijn: eet, drink en weeg.

Je kan bij elk van de drie een geste toevoegen om gemakkelijker tot herkenning te komen.

Gestes:

Eet = iets naar je mond brengen en erin bijten

Drink = beker vormen met handen (rondje vormen) en naar mond brengen

Weeg = met je twee handen weegschaal nabootsen door op en neer te gaan

Hierna brengen we een nieuwe letter aan.